

HECTOR DALLI (1914 - 1980)

Fl-Okkażjoni tal-100 Sena mit-twelid ta' Mro. Hector Dalli

Is-Sur Joe Julian Farrugia

Il-każin tal-banda huwa lok ċentrali tal-belt jew raħal. Fih jiltaqghu n-nies, jtkellmu, jiddiskutu, jippjanaw attivitajiet lokali, jieħdu grokk jew pinta u r-rota ddu. Hafna mill-każini ssibhom fil-misraħ ewlieni tal-lokalita u jiffurmaw parti importanti mill-istorja tal-post. Fi żminijiet meta n-nies ma kinetx toħroġ mir-raħal għal xejn b'xejn, il-każin kien ukoll iċ-ċentru tad-divertiment, edukazzjoni u kultura tar-raħlin. F'ħafna rħula ssib aktar minn każin wieħed. Issib minnhom li jiċċelebraw festi differenti. Issib oħrajn li jiċċelebraw l-istess festa. Sfortunatament, f'ħafna minn



dawn il-każini ssib pika li ilha tinħema s-snin. U r-raħlin ikunu ttimbrati. Min ma' każin u min ma' iehor. Min aħmar, min aħdar u min blu. M'hemmx compromessi. Diffiċli ssib nies li jkunu għamlu isem ma' żewġ każini opposti. Fir-raħal taż-Żejtun, iżda, l-isem tas-Surmast Hector Dalli ssibu fiż-żewġ każini. Kien surmast tat-tnejn, missieru kien ukoll midħla taż-żewġ każini.

Hector Dalli twieled fiż-Żejtun fl-14 ta' Ġunju 1914. Kienu ħamest aħwa; erba' subien u tifla, kollha wlied is-Surmast Giuseppe Maria u Evangelista mwielda Mercieca. Il-bint, Maria, kienet iddoqq il-pjanu, filwaqt li s-subien Giovanni, Oscar u Eddie kienu bħal Hector ilkoll bandisti taħt it-tregija ta' missierhom.

Missierhom kien assistant surmast tal-Banda Beland. Lejn tmiem is-snin għoxrin, imbagħad, meta fl-istess raħal kien gie fformat il-Labour Jazz Band, Giuseppe Maria kien wieħed mill-membri fundaturi u aktar tard surmast. Eventwalment din il-Jazz Band baqgħet tiżviluppa f'dik li illum hi magħrufa bħala l-Banda Żejtun. Minħabba dan is-sehem tal-missier fil-Jazz Band, ma setax jonqos li l-ulied ma jimxux warajh u jsiru parti mill-għaqda l-għdida huma wkoll. Infatti Hector kien ilu mill-eta' ta' 9 snin idoqq il-flikornu u aktar tard il-kurunetta mal-Banda Beland. Kien idoqq il-pjanu tajjeb ħafna u f'żgħožitu kien il-pjanista residenti fis-sala tac-cinema Tal-Laċċi fiż-Żejtun stess fi zminijiet meta l-films kienu silent. Naturalment bħala pianista, Hector kien ried jaddatta d-daqq tiegħu skont ix-xejra tal-azzjoni li tkun għaddejja fuq il-lizar.

Hector kien, kif wieħed jistenna, beda l-istudju mużikali tiegħu taħt id-direzzjoni ta' missieru u aktar tard kompli jitharreg fl-armonija, il-kontrapunt u l-orkestrazzjoni taħt is-Surmast Casapinta. Fl-1939 għadda mill-eżamijiet tal-London College of Music bid-dritt li wara ismu jibdeu jidhru l-ittri A.Mus L.C.M.

Meta missieru marad u ħass li ma setax ikompli jmexxi l-Banda Żejtun, kienet għażla naturali li l-bakketta tgħaddi għand Hector, surmast żagħżuġ li mill-ewwel hadem biex iħajjar aktar żgħażaġħ Żwieten biex jitgħallmu l-mużika, isiru bandisti u jgħollu dejjem aktar l-isem tal-banda l-għdida. Huwa baqa' jokkupa din il-

kariga sal-1950. Waqt li kien surmast tal-Banda Żejtun, Hector għamel xi żmien jidderiegi wkoll il-Banda San Mikiel ta' Haż-Żabbar.

It-tieni gwerra dinjija fixklet ħafna attivitajiet. Il-festi esterni fil-bliet u rħula ma setgħux isiru bħal qabel, iżda meta kienu jsiru d-daqq ħelu tal-banda kien forsi jnessi xi ftit mid-dwejjjaq li l-poplu kien għaddej minnu. Hector kien jagħmel parti mid-D.D.B. (Dockyard Defense Battery) u mhux l-ewwel darba li kien jieħu l-accordion miegħu x-xogħol u joqgħod idoqq biex iferraħ lil sħabu. Mhux faċli tferraħ lin-nies fi zminijiet meta l-ħin kollu tistenna li ddoqq il-balomba, is-sinjal li jkun gejj il-ħbit mill-ajru u kulħadd jigri b'li jkollu fuqu lejn ix-xelter.

Fl-eqqel tal-gwerra, waqt l-attakk magħruf fuq l-H.M.S. Illustrious li fih garrbet ħafna ħsara l-Kottonera kollha speċjalment l-Isla, Hector kien gie stazzjonat fuq San Ġwann t'Għuxa, f'nofs il-ħbit. Tant kienu Żwieten fuq il-post dakinhar li meta għadda kollox u bil-għajnuna ta' Alla, ħafna baqgħu ħajjin, kien gie organizzat pellegrinagg ta' ħajr mill-Isla saż-Żejtun.

Iżda l-gwerra kienet providenzjali wkoll għal Hector. Kien propju f'dak iż-żmien li l-taqa' ma' Aida mill-Isla u li aktar tard saret martu. Aida kienet fost il-ħafna familji li telgħu ż-Żejtun mill-Kottonera bħala refuġjati. Miż-żwieġ tagħhom, Hector u Aida kellhom tliet ulied; Olga, Lydia u Renald.

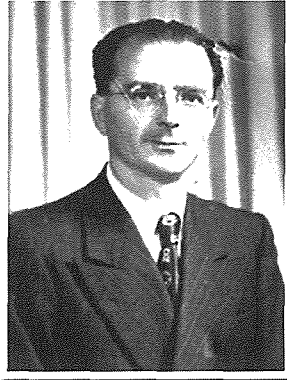
L-ewwel marċ hekk kif intemmet il-gwerra f'pajjiżna kien propju tal-Banda San Mikiel, il-marċ tat-Te Deum għall-festa tal-Madonna tal-Grazzja.

Ikompli...

Il-marċ kien kif mistenni brijuż aktar mis-soltu, minħabba li sa fl-aħħar il-poplu seta' jiċcelebra mingħajr it-theddida ta' xi attack. Fih indaqqu hafna marċi mill-pinna ta' Hector.

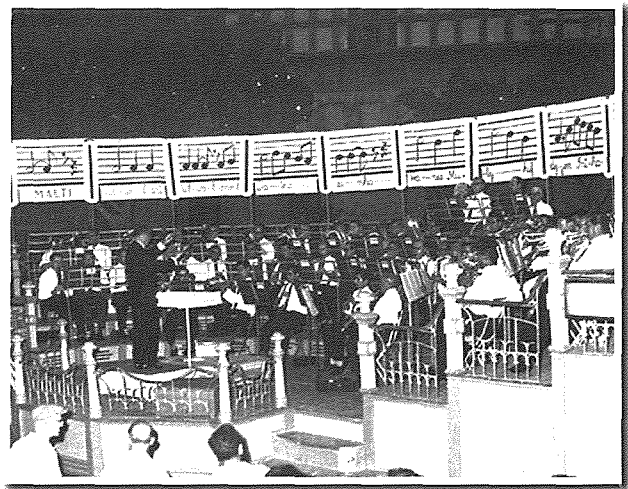
Minbarra ż-Żejtun u Haż-Żabbar, Hector idderieġa wkoll il-Banda San Ġużepp tal-Hamrun, il-Banda Leone tar-Rabat Għawdex, il-Banda Santa Marija tal-Gudja u ġieli anke l-Banda Queen's Own tal-Isla. Fis-sena 1952 inħatar Surmast Direttur tal-Banda Duke of Edinburgh tal-Birgu, li llum iġġib l-isem ta' San Lawrenz. Bħala impjegat it-Tarzna, post fejn kien hemm il-krema tal-bandisti jaħdmu, Hector kien ukoll is-Surmast tal-Banda f'dik l-intrapriża. Fis-sena 1955, reġa' lura lejn l-ewwel banda li daqq magħha, il-Banda Beland. Kien siefer is-surmast Baldacchino u s-segretarju Frans Gouder ħajjar lil Hector jerga' jmur lura. Huwa nħatar Surmast Direttur u hemmhekk kiteb għadd ta' marċi brijużi biex jingibdu ż-żgħażaġh lejn il-każin, jitgħallmu strument u wara jgħaddihom għall-mużika klassika. Taht il-bakketta tiegħu, il-Banda Beland daqqet repertorju vast hafna. Huwa baqa' surmast tal-Beland kif ukoll tal-Birgu sa mewtu.

Il-marċi brijużi li ħarġu mill-pinna ta' Hector Dalli huma hafna. L-ewwel marċ li kien kiteb kien jismu Sweet Dreams. Marċi wkoll magħrufin huma Putatta, Lorenza, Victory, Victorious, Lucia, Cardenia, Anniversary, Lill-Hbieb, Hebdal, Asswero, Flamingos, Valkyria, Fiesta, Philadelphia, Joyful Trumpets u Golden Trumpets fost oħrajn. Kiteb ukoll marċi funebri u llum hawn uħud minnhom irrekordjati fuq CD b'kompożizzjonijiet ta' Hector u missieru. Kiteb ukoll poemi sinfonici, preludji, sinfoniji u suites mużikali. Il-kitbiet tiegħu insibuhom imxerrda ma' hafna każini tal-banda ma' Malta kollha. Kemm-il darba kien jikteb u jhallihom hemm. Infatti wara mewtu nstabu hafna kompożizzjonijiet bil-lapes, mingħajr isem li qatt ma kienu ndaqqew qabel. Hector ta sehmu mużikali fil-qasam politiku wkoll. Huwa kien responsabbli għall-arranċjament tal-Innu tal-Partit Laburista u kkompona l-istess introduzzjoni tiegħu. Kiteb ukoll l-Innu tal-Ghaqda Żgħażaġh Soċjalisti fuq kliem ta' Ray Mahoney.



Fil-hin liberu, Hector kien iħobb jaqra. Kien jippreferi speċjalment il-bijografiji. Bħala kompożitur favorit kellu lil Tchaikovsky. Ma kienx bniedem li jipprattika xi sport, iżda meta kien ikun hemm xi attivita' sportiva fuq it-televiżjoni, kien isegwi. Infatti kien bniedem diletant hafna tal-iskrin iż-żgħir. Meta kien ikun hemm Sanremo jew xi serata mużikali kien ikun fil-genna. Kien iħobb jisma' lil Claudio Villa u lil Caterina Caselli. Kien iħobb ukoll iċ-ċinema u l-artisti favoriti tiegħu kienu Richard Burton u Sophia Loren.

Il-wirt mużikali baqa' għaddej minn generazzjoni għall-oħra. Lydia, bint Hector li llum toqgħod il-Kanada, iddoqq il-vjolin. Bintu l-oħra Olga, residenti wkoll il-Kanada, iddoqq ukoll u binha Reggie huwa vjolinista ewlieni f'wahda mill-orkestri magħrufin f'dak il-pajjiż. Kumbinazzjoni, minbarra n-nannu Hector, in-nannu l-iehor ta' Reggie huwa l-magħruf Charles Clews, verament neputi kulturali.



Hector Dalli miet fl-1 ta' Novembru 1980 fir-residenza tiegħu f'Rahaġ Ġdid. Minbarra l-wirt mużikali f'forma ta' kompożizzjonijiet li halla lill-kultura Maltija, u l-ħajra mużikali li halla fil-familja, halla wkoll l-imħabba lejn il-mużika lil għadd ta' żgħażaġh bandisti. Mingħand is-Surmast Hector Dalli hađu tagħlim eżemplari u gwida tajba għall-gejjien tat-talent artistiku tagħhom.

DIN HI WAHDA MILL-BIJOGRAFIJI LI JOE JULIAN FARRUGIA QED IXANDAR FUQ RADJU MALTA 2. MIN JIXTIEQ JISMA' L-PROGRAMMI LI DIĠA XXANDRU JISTA JIDHOL FUQ <https://www.facebook.com/ghamluisem>



Home

"Dejjem 'il Quddiem"

Band

Feast

Sections

Guestbook

Contact Us

www.zejtunband.com

FOLLOW US ON